

APROXIMACIÓ A LA FAUNA D'OCELLS DE LA CONCA DEL GAÏÀ: DIVERSITAT, DISTRIBUCIÓ I ESTATUS DE CONSERVACIÓ

Albert Pardo Balteiro¹

Resum

El present estudi pretén oferir, a partir de les dades dels censos sistemàtics realitzats per l'Institut Català d'Ornitologia, una visió sintètica i actualitzada de la fauna d'ocells habitual de la conca del Gaià. Les dades obtingudes permeten constatar la presència d'una gran diversitat d'espècies (177 en total, 117 de les quals nidificants), representativa dels hàbitats naturals i humanitzats de caire mediterrani, amb una important variabilitat estacional i geogràfica. Aquesta riquesa quantitativa s'acompanya a més d'un gran valor des del punt de vista de la conservació, ja que fins al 20% de les espècies citades a la conca es troben sota algun grau d'amenaça i al voltant d'un 70% gaudeixen d'algun tipus de protecció legal. En conclusió, la fauna d'ocells constitueix una important riquesa natural de la conca del Gaià, que s'afegeix a d'altres valors mediambientals, i justifiquen l'adopció de mesures de conservació i protecció.

Paraules clau: ornitologia, Terres del Gaià.

Abstract

This study aims to provide, based on data from systematic censuses made by Institut Català d'Ornitologia, a synthetic and current vision of the common birds in the Gaià drainage basin. The information obtained confirm the presence of a large diversity of species (177 in total, 117 of them breeding), which is representative of both natural and humanized Mediterranean habitats, with significant seasonal and spatial variability. This quantitative wealth has also a great value from the point of view of conservation, since up to 20% of the drainage basin species are under some degree of threat and approximately 70% have some form of legal protection. In conclusion, the bird fauna is an important natural wealth of the Gaià drainage basin, in addition to other environmental values, and justify the adoption of conservation and protection measures.

Keywords: ornithology, Terres del Gaià.

¹ Albert Pardo Balteiro, nascut a Barcelona el 1964, resideix al Baix Gaià (Altafulla), és doctor en Medicina per la Universitat de Barcelona i membre i col·laborador en diversos projectes de l'Institut Català d'Ornitologia. També és membre de l'Associació Mediambiental La Sínia i de l'Associació Terres del Gaià (e-mail: smelanocephala@gmail.com).

1. Introducció i objectius

El coneixement de la composició de la fauna d'ocells d'una regió determinada no només té un valor científic o cultural per si mateix, sinó que és també un element bàsic per promoure la conservació dels espais naturals del territori i per planificar la seva gestió.

Els primers estudis que van avaluar, de forma global o parcial, la composició de la fauna d'ocells de la conca del Gaià van ser publicats als anys noranta.² Per aquest motiu, especialment tenint en compte els canvis remarcables que s'han produït durant les últimes dècades en la distribució a Catalunya de moltes espècies d'ocells, era necessari disposar de dades actualitzades.

L'objectiu d'aquest treball és elaborar una llista actualitzada de les espècies d'ocells que constitueixen la fauna d'ocells de la conca del Gaià i obtenir per a cadascuna d'elles una informació sintètica sobre els següents aspectes: 1) fenologia a la conca; 2) distribució geogràfica dintre de la conca; 3) situació actual de conservació en l'àmbit català; 4) mesures legals de protecció (nacionals, estatals i europees) de les quals se'n poden beneficiar i 5) possibles canvis temporals en la distribució, en el cas de les nidificants.

2. Material i mètodes

2.1. L'ÀREA D'ESTUDI

La conca del Gaià ocupa uns 424 km² de les comarques del Tarragonès, l'Alt Camp i la Conca de Barberà. El Gaià és un típic riu mediterrani, de cabal irregular, que neix als contraforts de la Depressió Central prop de Santa Coloma de Queralt i, travessant les serralades Prelitoral i Litoral, desemboca a la platja de Tamarit. Els relleus citats són d'una altitud modesta, i assoleixen tot just els 1.000 m en algun punt. Geològicament, als terrenys elevats afloren bàsicament materials mesozoics mentre que les depressions estan reblertes de materials sedimentaris. Els sòls són generalment bàsics.

Tota la conca està situada dintre de la regió biogeogràfica mediterrània. Com a vegetació natural potencial, a la part més septentrional i central (serralada Prelitoral i Baixa Segarra) trobaríem comunitats forestals de la subregió boreomediterrània (alzinar amb marfull i carrascar). En canvi, la part meridional (massís de Bonastre i el Baix Gaià) l'ocuparien comunitats austromediterrànies (màquia de garri i margalló). A les ribes del riu apareixeria el bosc de ribera i, finalment, a la costa trobaríem diferents comunitats d'ambients dunars, de penya-segat i de llacunes litorals.

No obstant això, es troba molt humanitzat, i s'hi barregen àrees amb conservació de la vegetació natural (especialment a la serralada Prelitoral i el massís de Bonastre) amb diversos conreus mediterranis de secà que ocupen la major part de les zones planeres. A aquesta activitat humana tradicional, s'hi ha afegit durant les últimes dècades la urbanització de gran part del litoral, la construcció d'infraestructures de comunicació i de la presa del Catllar (que va deixar sense cabal els últims 11 km del riu) i, a les zones de l'interior, la substitució d'antics conreus i pastures per bosquines extenses, fàcilment inflamables, de pi blanc (*Pinus halepensis*). Malgrat aquesta pressió antròpica, la conca del Gaià es configura com un mosaic d'hàbitats,

² Vegeu Sendra (1993), Cartaà *et al.* (1994), Solé (1995) i Domingo (1996).

interconnectats pel corredor natural de l'espai fluvial del Gaià, que conserva un gran valor paisatgístic i cultural i permet l'existència d'una gran biodiversitat.

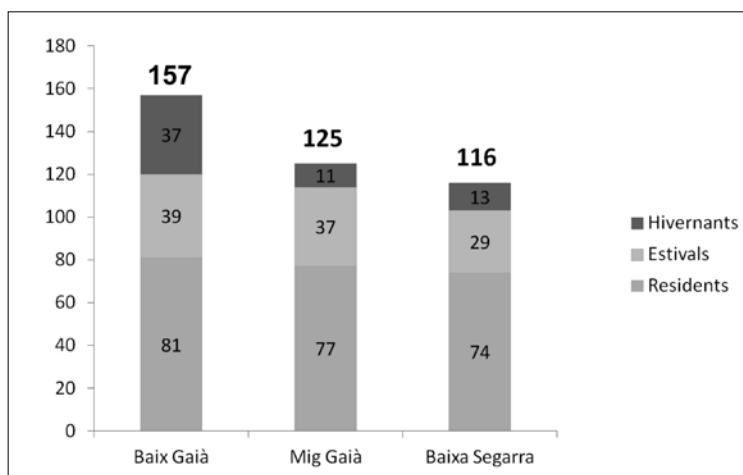
En reconeixement als seus valors naturals i per afavorir la seva conservació, a la conca del Gaià es troben un total de cinc espais protegits: «Sistema Prelitoral Central», «Riu Gaià i Albereda de Santes Creus», «El Montmell-Marmellar», «Desembocadura del Gaià» i «Tamarit-Punta de la Móra». Tots es troben adscrits a la Xarxa Natura 2000 de la Unió Europea i al Pla dels Espais d'Interès Natural de Catalunya (PEIN), i en total cobreixen un 36% de la superfície de la conca. La majoria dels espais citats són també Zones d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA), segons la normativa comunitària.

2.2. DETERMINACIÓ DE LES ESPÈCIES PRESENTS A LA CONCA I DE LA SEVA DISTRIBUCIÓ I FENOLOGIA

Per obtenir la llista d'espècies i la seva presència al llarg de diferents sectors de la conca s'han utilitzat exclusivament les dades provinents dels mapes de distribució que apareixen als atles d'ocells nidificants i hivernants elaborats per l'Institut Català d'Ornitologia (ICO) i publicats els anys 2004 i 2011, respectivament.³ Addicionalment, també s'han revisat i comparat amb els més recents, els mapes de distribució del primer atlas d'ocells nidificants de Catalunya, publicat l'any 1983, fonamentalment per tal d'avaluar possibles diferències temporals significatives en la distribució de les espècies nidificants.⁴

Tots els mapes de distribució dels atles revisats utilitzen la divisió del territori en les quadrícules de 10 km de costat de la Universal Transverse Mercator (UTM). El conjunt format per les quadrícules CF65 a CF69 es correspon d'una forma bastant aproximada a la conca del Gaià (figura 1). Des d'una perspectiva geogràfica i de distribució d'hàbitats, les 5 quadrícules descrites s'han dividit en tres sectors.

Figura 1:
Nombre d'espècies
i fenologia segons
la zona.

³ Vegeu Estrada *et al.* (2004) i Herrando *et al.* (2011).

⁴ Vegeu Muntaner *et al.* (1983).

Les quadrícules CF65 i CF66, que estarien ocupades pels hàbitats litorals i les comunitats mediterrànies més meridionals, s'han agrupat sota el terme «Baix Gaià». Les quadrícules CF67 i CF68, que es corresponen bàsicament amb el curs mitjà del riu i la serralada Prelitoral, amb presència d'hàbitats forestals i rupícoles més propis de la muntanya mitja mediterrània, s'han denominat «Gaià Mitjà». Finalment, la quadrícula CF69 s'ha considerat separatament, atès que es correspon a grans trets a la porció de la conca situada a la Baixa Segarra, caracteritzada per la presència de clima i d'hàbitats més submediterranis.

S'han comptabilitzat com espècies d'ocells presents a la conca del Gaià totes aquelles que, als mapes de distribució dels atles, apareixen detectades en alguna de les 5 quadrícules UTM considerades. En el cas dels atles de nidificants s'han inclòs tant les espècies nidificants (siguin possibles, probables o segures) com les considerades estivals no reproductores. Segons aquestes dades les espècies relacionades es classifiquen segons el seu estatus fenològic referit concretament a la conca del Gaià com a residents tot l'any (R), estivals (E) o hivernants (H) a la conca del Gaià. S'ha de fer notar, per tant, que la mateixa espècie pot tenir un estatus diferent en el conjunt de Catalunya. En el cas dels ocells residents o estivals es fa constar si es consideren no reproductors (NR).

Finalment, per detectar possibles canvis en la distribució de les espècies reproductores, es va comparar, entre els atles de 1983 i el de 2004, el nombre de quadrícules on aquestes apareixen citades.

2.3. ESTATUS DE CONSERVACIÓ

S'ha fet servir la classificació de l'ICO, que assigna uns estatus de conservació (grau d'amenaça) a totes les espècies reproductores presents a Catalunya seguint els criteris de la internacional de l'UICN. Recentment aquesta classificació ha estat actualitzada d'acord amb els canvis succeïts durant el període 2002-2012.⁵ Les categories aplicades són les següents: CR=en perill crític, EN=en perill, VU=vulnerable, NT=proper a l'amenaça, LC=preocupació menor, DD=dades insuficients, NA=no aplicable i NE=no avaluada. Es considera que una espècie està amenaçada quan està classificada en les categories CR, EN o VU.

2.4. DETERMINACIÓ DE LES FIGURES LEGALS DE PROTECCIÓ

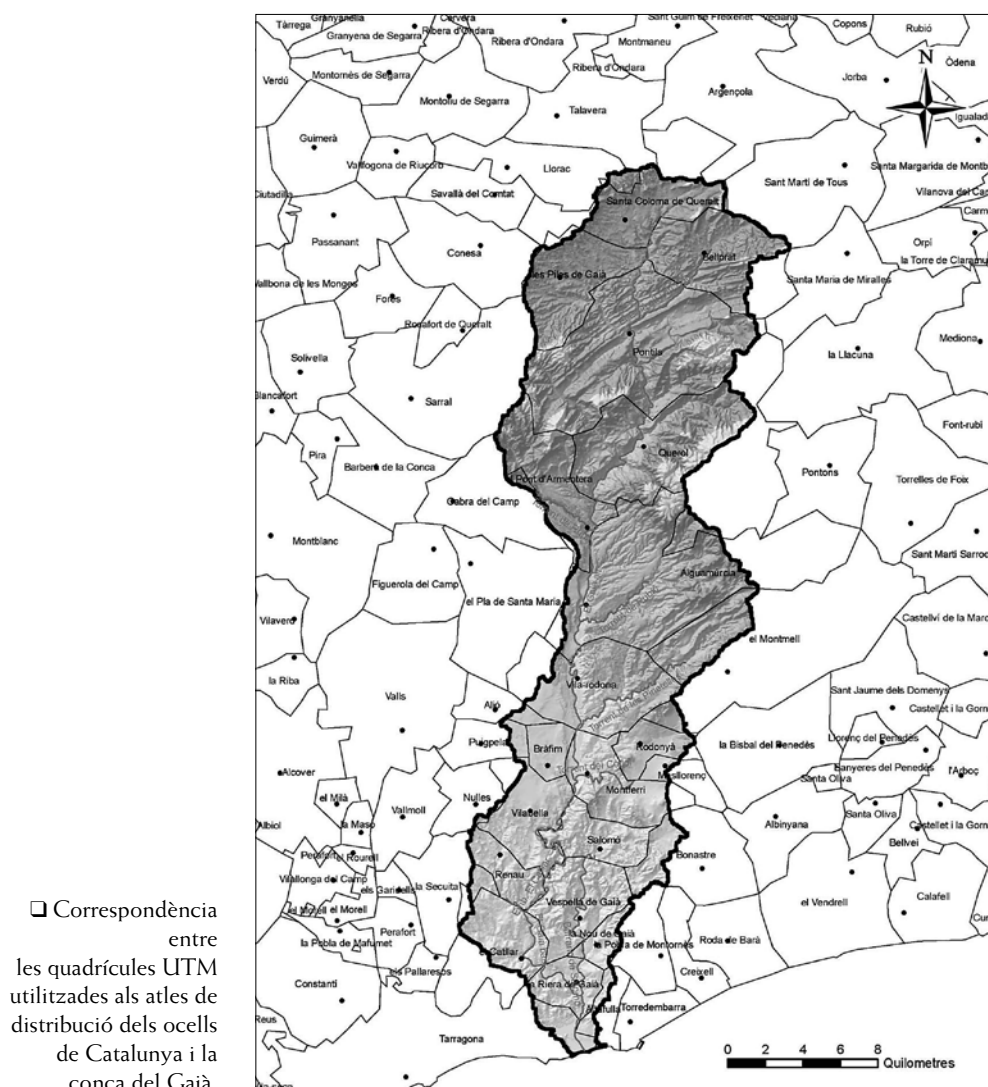
El valor de conservació de les diverses espècies d'aus s'ha determinat a partir de la seva inclusió en alguna de les figures de protecció de la legislació europea, espanyola o catalana: 1) Directiva 79/409/CEE o directiva d'aus. Segons aquesta directiva l'hàbitat de les espècies incloses a l'annex I ha de ser objecte de mesures de conservació especial. 2) Ley 42/2007 del patrimonio natural y biodiversidad. Les espècies incloses a l'annex IV han de ser objecte de mesures de conservació quant al seu hàbitat, amb la finalitat d'assegurar-ne la supervivència i la reproducció a la seva àrea de distribució. En gran part, però no sempre, coincideixen amb els inclosos a l'annex I de la directiva europea. 3) Real Decreto 439/1990 que estableix el catàlego español de especies amenazadas. A l'annex II s'hi inclouen les denominades d'atenció especial i a l'annex I, les denominades en perill d'extinció. 4) Decret Legislatiu 2/2008 o

⁵ Vegeu Clavell *et al.* (2010).

Llei de protecció dels animals: classifica les espècies protegides en quatre categories (A, B, C i D) de major a menor grau de protecció. També legisla sobre captura, tinença i comerç d'aquestes espècies.

3. Resultats

Tots els resultats de fenologia, distribució geogràfica, estatus d'amenaça, legislació de protecció aplicable i variació temporal (1983-2004) en els nidificants es troben expressats de forma individual per a cadascuna de les espècies citades a la taula I.

3.1. ESPÈCIES PRESENTS, FENOLOGIA I DISTRIBUCIÓ

En total, 177 espècies d'ocells apareixen com a presents a les quadrícules que es corresponen a la conca del riu Gaià (vegeu figura 1): 117 són considerades nidificants. La zona amb un nombre més gran d'espècies és el Baix Gaià (n=157), seguida del Gaià Mitjà i la Baixa Segarra. També al Baix Gaià és on trobem una proporció més gran d'espècies hivernants. Respecte al seu estatus fenològic es distribueixen de la següent manera: 91 són residents (5 de les quals considerades no reproductores), 47 són estivals (4 de les quals considerades no reproductores) i 39 són hivernants. Respecte a la distribució espacial, 112 espècies poden ser considerades ubíquies, ja que són presents o bé a les tres zones (n=100) o bé en una quadrícula del Baix Gaià i en almenys una quadrícula del Gaià Mitjà o de la Baixa Segarra (n=12). 46 espècies, una gran part de les quals litorals o de zones humides, estan restringides al Baix Gaià. Pel contrari, 19 espècies, pròpies d'hàbitats forestals o més lligades a la muntanya mitjana, són presents únicament a les quadrícules del Gaià Mitjà o de la Baixa Segarra.

3.2. EVOLUCIÓ TEMPORAL EN LA DISTRIBUCIÓ DE LES ESPÈCIES NIDIFICANTS (1983-2004)

Entre les 117 espècies nidificants no s'han observat canvis en el nombre de quadrícules ocupades en 53, mentre que en 47 augmenta i només en 17 disminueix. En algunes espècies l'increment en el nombre de quadrícules on es detecta l'ocell és molt significatiu (4 quadrícules o més) Aquestes espècies són les següents: duc (*Bubo bubo*), enganyapastors (*Caprimulgus europaeus*), colltort (*Jynx torquilla*), balquer (*Acrocephalus arundinaceus*), collverd (*Anas platyrhynchos*), àguila marcenca (*Circus gallicus*) i tórtora turca (*Streptopelia turtur*). En sentit contrari, trobem dues espècies en les quals el descens en el nombre de quadrícules detectades és igualment molt marcat: gralla (*Corvus monedula*) i guatlla (*Coturnix coturnix*). És interessant fer constar que un total de 12 espècies no registrades com a nidificants a l'atles de 1983 sí que hi consten (sigui com a nidificant segur, probable o possible) al de 2004: bernat pescaire (*Ardea cinerea*), martinet menut (*Ixobrychus minutus*), cabusset (*Tachybaptus ruficollis*), cotorra de Kramer (*Psittacula krameri*), cotorreta de pit gris (*Myiopsitta monachus*), oreneta cuarogenga (*Cecropis daurica*), estornell negre (*Sturnus unicolor*), pica-soques blau (*Sitta europaea*), mussol banyut (*Asio otus*), blauet (*Alcedo atthis*), trobat (*Anthus campestris*) i repicatalons (*Emberiza schoeniclus*). Finalment, tenim tres espècies considerades reproductores a l'atles de 1983 i que no es detecten el 2004: cuereta groga (*Motacilla flava*), còlit gris (*Oenanthe oenanthe*) i tallarol trencamates (*Sylvia conspicillata*).

3.3. ESTATUS DE CONSERVACIÓ I LEGISLACIÓ DE PROTECCIÓ APLICABLE

36 de les 177 espècies citades (un 20%) es poden catalogar com amenaçades, és a dir, incloses en les categories en perill crític (CR), en perill (EN) o vulnerable (VU) a Catalunya. Dues estan en situació de perill crític: l'àguila cuabarrada (*Aquila fasciata*) i la terrerola vulgar (*Calandrella brachydactyla*). Nou es consideren en perill: ànec cullerot (*Anas clypeata*), arpella pàl·lida (*Circus cyaneus*), xivitona (*Actitis hypoleucos*), gavià fosc (*Larus fuscus*), gavina capnegra (*Larus melanocephalus*), boscarla mostatxuda (*Acrocephalus melanopogon*), botxí meridional (*Lanius meridionalis*), pinsà borroner (*Pyrrhula pyrrhula*) i repicatalons (*Emberiza schoeniclus witherbyi*).

33 espècies citades a l'àrea d'estudi estan incloses a l'annex I de la Directiva Europea 79/409/CEE i 36 a l'annex IV de la llei espanyola (42/2007). Un total de 124 espècies, entre les quals hi figuren totes les adscrites a les figures legals anteriors, consten al «Catálogo español de

especies amenazadas» (Real Decreto 439/1990). Una de les quals, l'àguila cuabarrada (*Aquila fasciata*), figura a l'annex III (vulnerable). Finalment, la legislació catalana (Decret Legislatiu 2/2008) considera «protegides» 128 espècies (73% del total) i dintre de la categoria A (la de màxima protecció) trobem novament l'àguila cuabarrada (*Aquila fasciata*).

4. Discussió

La primera dada que cal destacar és l'elevada diversitat d'espècies d'ocells presents a la conca del riu Gaià, especialment si tenim en compte les reduïdes dimensions d'aquest territori. De fet, hi trobem aproximadament la meitat de les espècies que formen l'avifauna catalana.⁶ Aquesta xifra es veuria considerablement incrementada si consideréssim, a més de les dades dels atles, les cites publicades als anuaris ornitològics de l'ICO o al portal web d'observacions ornitològiques a Catalunya (com www.ornitho.cat) que tenen un caire més anecdòtic. No hem d'oblidar, per tant, que moltes altres espècies d'ocells, en la major part dels casos migrants regulars, poden ser observades habitualment a la conca del Gaià, especialment durant els passos migratoris, encara que no figurin a la llista. Com a exemple, podem considerar el treball de Solé de 1995⁷ on se citen com a migrants a la conca del Gaià fins a 28 espècies addicionals més (vegeu annex). D'altra banda, s'ha de destacar també el fet que un 20% de les espècies relacionades estan catalogades com a amenaçades i més del 70% gaudeixen d'algun tipus de protecció legal.

Aquesta remarcable riquesa d'espècies que s'observa a la conca és deguda sens dubte a la gran diversitat d'hàbitats que hi trobem, que van des dels propis dels ambients submediterranis de la Baixa Segarra fins als de la costa i aiguamolls del Baix Gaià, passant pels més característics de la muntanya mediterrània. La ocupació tradicional del territori aporta un element més d'enriquiment d'ambients en generar, a les zones més baixes, un mosaic agroforestal.

Respecte a la variació temporal en les espècies citades com a nidificants (1983-2004), s'ha de considerar, en primer lloc, que la intensitat de la prospecció va ser sens dubte més elevada a l'atles més recent. Per tant, part de les diferències observades poden ser la conseqüència d'un increment en la qualitat del cens més que no pas d'un increment real de l'àrea de distribució. No obstant això, és molt probable que, per a algunes espècies, hi hagi hagut un increment real de la població o de l'àrea de distribució. En alguns casos, les noves cites a la conca se situen en el context d'un procés d'expansió global pel nostre país ja ben conegut (cotorra de Kramer, cotorreta de pit gris, estornell negre, oreneta cuarogenga i bernat pescaire). En altres casos és plausible que sigui la conseqüència de la millora ambiental a la desembocadura del riu (martinet menut, cabusset). Únicament tenim tres espècies considerades reproductores a l'atles de 1983 que no se citen com a tals el 2004: cuereta groga, tallarol trencamates i repicatalons.

En conclusió, la conca del Gaià conserva una fauna d'ocells abundant i variada, representativa dels ambients mediterranis, amb presència de nombroses espècies amenaçades en l'àmbit català. Aquest fet reflecteix la preservació a la conca d'hàbitats de qualitat i incrementa la seva riquesa natural, que no només justifica la seva conservació i protecció, sinó que també convida a l'adopció de mesures de gestió adequades per millorar i incrementar el seu valor natural.

⁶ Vegeu ICO (2013).

⁷ Solé (1995).

5. Bibliografia

- CARTANÀ, J.; DOMINGO, M.; SOLÉ, J. M. (1994). «Aspectes de la història natural de l'Alt Gaià». *Recull*, 3, p. 237-68.
- CLAVELL, J.; LÓPEZ, F.; CLARABUCH, O.; BURGAS, A.; CAMA, A.; FERRER, J.; GIL, M.; OLLÉ, A.; RODRÍGUEZ, M. (2010). *Llista patró dels ocells de Catalunya. Edició 3.0, novembre de 2010*. Comitè Avifaunístic de Catalunya, ICO.
- DOMINGO, M. (1996). «Contribució al coneixement de l'ornitofauna de la conca del riu Gaià». *Quaderns de Vilaniu*, 30, p. 5-8.
- ESTRADA, J.; PEDROCCHI, V.; BROTONS, L.; HERRANDO, S. (ed.) (2004). *Atles dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002*. Barcelona: Institut Català d'Ornitologia (ICO) / Lynx Edicions.
- HERRANDO, S.; BROTONS, L.; ESTRADA, J.; GUALLAR, S.; ANTON, M. (ed.) (2011). *Atles dels ocells de Catalunya a l'hivern (2006-2009)*. Barcelona: Institut Català d'Ornitologia (ICO) / Lynx Edicions.
- ICO (2013). *Estatus d'amenaça dels ocells nidificants de Catalunya 2012. Llista vermella dels ocells nidificants de Catalunya (2012)*. Barcelona: Institut Català d'Ornitologia.
- MUNTANER, J.; FERRER, X.; MARTÍNEZ-VILALTA, A. (ed.) (1983). *Atles dels ocells nidificants de Catalunya i Andorra*. Barcelona: Càtedra de Zoologia (Vertebrats), Facultat de Biologia, Universitat de Barcelona / Ketres Editora.
- SENDRA, M. (1993). «Catàleg dels ocells de la Baixa Segarra». *Recull*, 1, p. 129-154.
- SOLÉ, J. (1995). «Aspectes ecològics de l'ornitofauna de la conca del riu Gaià». *Quaderns de Vilaniu*, 28, p. 53-87.

Annex: Espècies addicionals citades com a migrants (Solé J, 1995)

Ciconia ciconia (cigonya blanca)
Ciconia nigra (cigonya negra)
Cignus olor (cigne mut)
Anas querquedula (xarrasclet)
Aythya ferina (morell cap-roig)
Pernis apivorus (aligot vesper)
Milvus migrans (milà negre)
Neophron percnopterus (aufrany)
Gyps fulvus (volor comú)
Circus pygargus (esparver cendrós)
Buteo lagopus (aligot calçat)
Pandion haliaetus (àguila pescadora)
Falco vespertinus (falcó cama-roig)
Porzana porzana (polla pintada)
Grus grus (grua comuna)
Calidris minuta (territ menut)
Calidris alpina (territ variant)
Tringa totanus (gamba roja vulgar)
Sterna hirundo (xatrac comú)

Melanocorypha calandra (calàndria)
Cercotrichas galactotes (cuaenlairat)
Phoenicurus phoenicurus (cotxa cua-roja)
Sylvia sarda (curruca sarda)
Sylvia curruca (tallarol xerraire)
Parus palustris (mallarenga d'aigua)
Trichodroma muraria (pela-roques)
Lanius minor (trenca)
Emberiza pusilla (repicatalons petit)

Taula 1. Ocells de la conca del Gaia

Fenologia, distribució geogràfica, situació d'amenaça a Catalunya, legislació de protecció aplicable i variació temporal (1983-2004) de les espècies nidificants:

Nom científic	Nom català	Fen	BG	GM	BS	UICN	UE	ES1	ES2	CAT	VAR	NQ
<i>Tadorna tadorna</i>	Ànec blanc	H	X			NT			II	C		
<i>Anas strepera</i>	Ànec griset	H	X			NT						
<i>Anas platyrhynchos</i>	Collverd	R	X	X	X	LC					AUG	5
<i>Anas clypeata</i>	Ànec cullerot	H	X			EN						
<i>Anas crecca</i>	Xarxet comú	H	X			NA						
<i>Anas acuta</i>	Ànec cuallarg	H	X									
<i>Anas penelope</i>	Ànec xiulador	H	X									
<i>Netta rufina</i>	Xibec	H	X			VU						
<i>Mergus serrator</i>	Bec de serra mitjà	H	X									
<i>Alectoris rufa</i>	Perdiu roja	R	X	X	X	LC						
<i>Coturnix coturnix</i>	Guatlla	E		X	X	LC					DIS	3
<i>Phasianus colchicus</i>	Faisà	R	X	X		NA					NOU	2
<i>Podiceps cristatus</i>	Cabussó emplomallat	H	X			NT			II	C		

<i>Podiceps nigricollis</i>	Cabussó collnegre	H	X			NA			II	C		
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Cabusset	R	X			NT			II	C	NOU	2
<i>Morus bassanus</i>	Mascarell	H	X						II	C		
<i>Phalacrocorax carbo</i>	Corb marí gros	H	X		X	NA			II			
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	Corb marí emplomallat	R (NR)	X			VU	I	IV	II	C		
<i>Ardeola ralloides</i>	Martinet ros	E (NR)	X			NT	I	IV	II	C		
<i>Bubulcus ibis</i>	Esplugabous	R (NR)	X		X	LC			II	D		
<i>Egretta garzetta</i>	Martinet blanc	R (NR)	X	X	X	LC	I	IV	II	D		
<i>Ixobrychus minutus</i>	Martinet menut	E	X			LC	I	IV	II	C	NOU	1
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Martinet de nit	E (NR)	X	X		LC	I	IV	II	C		
<i>Ardea purpurea</i>	Agró roig	E (NR)	X	X		VU	I	IV	II	B		
<i>Ardea cinerea</i>	Bernat pescaire	R	X	X	X	LC			II	C	NOU	6
<i>Aquila chrysaetos</i>	Àguila daurada	R	X	X		VU	I	IV	II	B	AUG	3
<i>Circus gallicus</i>	Àguila marcenca	E	X	X	X	NT	I	IV	II	C	AUG	5
<i>Aquila fasciata</i>	Àguila cuabarrada	R	X	X		CR	I	IV	III	A		
<i>Aquila pennata</i>	Àguila calçada	H	X			VU	I	IV	II	B		
<i>Buteo buteo</i>	Aligot comú	R	X	X	X	LC			II	C	AUG	1
<i>Circus aeruginosus</i>	Arpella vulgar	E (NR)	X			VU	I	IV	II	C		
<i>Circus cyaneus</i>	Arpella pal·lida	H		X	X	EN	I	IV	II	B		
<i>Accipiter gentilis</i>	Astor	R	X	X	X	NT	I	IV	II	C	AUG	2
<i>Accipiter nisus</i>	Esparver vulgar	R	X	X	X	LC		IV	II	C	AUG	2

<i>Falco columbarius</i>	Esmerla	H			X		I	IV	II	C		
<i>Falco tinnunculus</i>	Xoriguer comú	R	X	X	X	LC			II	C		
<i>Falco subbuteo</i>	Falcó mostatxut	E	X	X		NT	I	IV	II	C		
<i>Falco peregrinus</i>	Falcó pelegrí	R	X	X	X	NT	I	IV	II	B	AUG	1
<i>Rallus aquaticus</i>	Rascló	R	X	X	X	LC				C	DIS	1
<i>Gallinula chloropus</i>	Polla d'aigua	R	X	X	X	LC						
<i>Fulica atra</i>	Fotja vulgar	R	X			LC					AUG	1
<i>Burbinus oedicnemus</i>	Torlit	R	X	X	X	VU	I	IV	II	C	AUG	3
<i>Himantopus himantopus</i>	Cames llargues	E	X			LC					AUG	1
<i>Vanellus vanellus</i>	Fredeluga	H	X			NE						
<i>Pluvialis apricaria</i>	Daurada grossa	H	X				I	IV	II	C		
<i>Charadrius dubius</i>	Corriol petit	E	X			LC			II	C	AUG	3
<i>Charadrius alexandrinus</i>	Corriol camanegre	R	X			LC		IV	II	C	NOU	1
<i>Calidris alba</i>	Territ tresdits	H	X						II	C		
<i>Lymnocyrtus minimus</i>	Becadell sord	H	X							C		
<i>Gallinago gallinago</i>	Becadell comú	H	X									
<i>Scolopax rusticola</i>	Becada	H	X	X	X	VU						
<i>Tringa ochropus</i>	Xivita	H	X						II	C		
<i>Actitis hypoleucos</i>	Xivitona	R	X			EN			II	C	AUG	2
<i>Larus fuscus</i>	Gavià fosc	H	X			EN						
<i>Larus michahellis</i>	Gavià argentat	R (NR)	X			LC						
<i>Larus audouinii</i>	Gavina corsa	R (NR)	X			VU	I	IV	II	B		

<i>Larus melanocephalus</i>	Gavina capnegra	H	X			EN	I	IV	II	C		
<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Gavina vulgar	H	X			NT						
<i>Sterna sandvicensis</i>	Xatrac becllarg	H	X			VU	I	IV	II	C		
<i>Columba livia</i>	Colom roquer	R	X	X	X	LC						
<i>Columba oenas</i>	Xixella	R	X	X	X	LC						
<i>Columba palumbus</i>	Tudó	R	X	X	X	LC						
<i>Streptopelia decaocto</i>	Tórtora turca	R	X	X	X	LC					AUG	5
<i>Streptopelia turtur</i>	Tórtora	E	X	X	X	LC						
<i>Psittacula krameri</i>	Cotorra de Kramer	R	X			NA					NOU	1
<i>Myiopsitta monachus</i>	Cotorreta de pit gris	R	X			NA					NOU	1
<i>Clamator glandarius</i>	Cucut reial	E	X	X	X	LC			II	C	AUG	2
<i>Cuculus canorus</i>	Cucut	E	X	X	X	LC			II	D	AUG	2
<i>Tyto alba</i>	Òliba	R	X	X	X	VU			II	C		
<i>Otus scops</i>	Xot	E	X	X	X	VU			II	C		
<i>Strix aluco</i>	Gamarús	R		X	X	LC			II	C	DIS	1
<i>Athene noctua</i>	Mussol comú	R	X	X	X	LC			II	C		
<i>Bubo bubo</i>	Duc	R	X	X	X	NT	I	IV	II	B	AUG	4
<i>Asio otus</i>	Mussol banyut	R		X		NT			II	C	NOU	2
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Enganya-pastors	E	X	X	X	LC	I	IV	II	C	AUG	4
<i>Caprimulgus ruficollis</i>	Siboc	E	X	X		NT			II	C		
<i>Apus melba</i>	Ballester	E	X	X	X	LC			II	D	AUG	2
<i>Apus apus</i>	Falciot negre	E	X	X	X	LC			II	D		
<i>Apus pallidus</i>	Falciot pàl·lid	E	X			LC			II	D	AUG	1
<i>Alcedo atthis</i>	Blauet	R	X	X	X	LC	I	IV	II	C	NOU	3

<i>Merops apiaster</i>	Abellerol	E	X	X	X	LC			II	D		
<i>Coracias garrulus</i>	Gaig blau	E	X			NT	I	IV	II	C		
<i>Upupa epops</i>	Puput	R	X	X	X	LC			II	D		
<i>Jynx torquilla</i>	Colltort	E	X	X	X	LC			II	C	AUG	4
<i>Picus viridis</i>	Picot verd	R	X	X	X	LC			II	D		
<i>Dendrocopos major</i>	Picot garser gros	R		X	X	LC			II	D	AUG	2
<i>Hirundo rustica</i>	Oreneta vulgar	E	X	X	X	LC			II	D		
<i>Cecropis daurica</i>	Oreneta cua-rogenca	E	X	X		NT			II	D	NOU	3
<i>Delichon urbicum</i>	Oreneta cuablanca	E	X	X	X	LC			II	D		
<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Roquerol	R	X	X	X	LC			II	D	DIS	1
<i>Riparia riparia</i>	Oreneta de ribera	E	X			LC			II	C		
<i>Calandrella brachydactyla</i>	Terrerola vulgar	E	X	X	X	CR	I	IV	II	C	DIS	2
<i>Galerida cristata</i>	Cogullada vulgar	R	X	X	X	LC			II	D		
<i>Galerida theklae</i>	Cogullada fosca	R	X	X	X	LC	I	IV	II	D	AUG	2
<i>Lululla arborea</i>	Cotoliu	R	X	X	X	LC	I	IV	II	D	AUG	2
<i>Alauda arvensis</i>	Alosa vulgar	R	X	X	X	LC						
<i>Anthus campestris</i>	Trobat	E		X	X	LC	I	IV	II	D	NOU	4
<i>Anthus pratensis</i>	Titella	H	X	X	X				II	D		
<i>Anthus spinoletta</i>	Grasset de muntanya	H	X			VU			II	D		
<i>Motacilla flava</i>	Cuereta groga	E	X			VU			II	D	DES	1
<i>Motacilla cinerea</i>	Cuereta torrentera	R	X	X	X	VU			II	D	AUG	1
<i>Motacilla alba</i>	Cuereta blanca	R	X	X	X	LC			II	D	AUG	1

<i>Cinclus cinclus</i>	Merla d'aigua	R			X	LC			II	C		
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Cargolet	R	X	X	X	LC		IV	II	D	AUG	1
<i>Prunella modularis</i>	Pardal de bardissa	H	X	X	X	LC			II	D		
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Rossinyol	E	X	X	X	LC			II	D		
<i>Erithacus rubecula</i>	Pit-roig	R	X	X	X	LC			II	D	AUG	1
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Cotxa fumada	R	X	X	X	LC			II	D	DIS	1
<i>Luscinia svecica</i>	Cotxa blava	H	X				I	IV	II	D		
<i>Saxicola torquatus</i>	Bitxac comú	R	X	X	X	VU			II	D		
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Còlit gris	E			X	NT			II	D	DES	1
<i>Oenanthe hispanica</i>	Còlit ros	E	X	X	X	LC			II	D	DIS	1
<i>Oenanthe leucura</i>	Còlit negre	R		X		VU	I	IV	II	C	AUG	1
<i>Monticola solitarius</i>	Merla blava	R	X	X	X	LC			II	D		
<i>Monticola saxatilis</i>	Merla roquera	E		X	X	VU			II	D	AUG	1
<i>Turdus merula</i>	Merla	R	X	X	X	LC						
<i>Turdus pilaris</i>	Griva cerdana	H	X	X								
<i>Turdus philomelos</i>	Tord comú	R	X	X	X	LC					AUG	3
<i>Turdus iliacus</i>	Tord ala-roig	H	X	X	X							
<i>Turdus viscivorus</i>	Griva	R	X	X	X	LC						
<i>Cettia cetti</i>	Rossinyol bord	R	X	X	X	LC			II	D		
<i>Cisticola juncidis</i>	Trist	R	X	X	X	LC			II	D	DIS	1
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Boscarla mostatxuda	H	X			EN	I	IV	II	C		

<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Boscarla de canyar	E	X	X		LC			II	D		
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Balquer	E	X	X	X	LC			II	D	AUG	4
<i>Hippolais polyglotta</i>	Bosqueta vulgar	E	X	X	X	LC			II	D		
<i>Sylvia undata</i>	Tallareta cuallarga	R	X	X	X	LC	I	IV	II	D	DIS	1
<i>Sylvia cantillans</i>	Tallarol de garriga	E	X	X	X	LC			II	D		
<i>Sylvia melanocephala</i>	Tallarol capnegre	R	X	X	X	PM			II	D		
<i>Sylvia conspicillata</i>	Tallarol trencamates	E		X		VU			II	D	DES	1
<i>Sylvia communis</i>	Tallareta vulgar	E		X	X	LC			II	D	DIS	1
<i>Sylvia hortensis</i>	Tallarol emmascarat	E	X	X	X	LC			II	D	AUG	3
<i>Sylvia atricapilla</i>	Tallarol de casquet	R	X	X	X	LC			II	D	AUG	1
<i>Sylvia borin</i>	Tallarol gros	E		X	X	LC			II	D	AUG	2
<i>Regulus regulus</i>	Reietó	H	X	X	X	LC			II	D		
<i>Regulus ignicapilla</i>	Bruel	R	X	X	X	LC			II	D	AUG	1
<i>Phylloscopus collybita</i>	Mosquiter comú	R	X	X	X	VU			II	D	AUG	2
<i>Phylloscopus bonelli</i>	Mosquiter pàl·lid	E	X	X	X	LC			II	D	AUG	3
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Mastegatxes	E		X					II	D	AUG	1
<i>Muscipapa striata</i>	Papamosques gris	E	X	X	X	LC			II	D		
<i>Aegithalos caudatus</i>	Mallarenga cuallarga	R	X	X	X	LC			II	D		
<i>Periparus ater</i>	Mallarenga petita	R	X	X	X	LC			II	D	AUG	2
<i>Cyanistes caeruleus</i>	Mallarenga blava	R	X	X	X	LC			II	D		
<i>Parus major</i>	Mallarenga carbonera	R	X	X	X	LC			II	D		

<i>Lophophanes cristatus</i>	Mallarenga emplomallada	R	X	X	X	LC			II	D		
<i>Remiz pendulinus</i>	Teixidor	R	X			VU			II	C	AUG	1
<i>Certhia brachydactyla</i>	Raspinell	R	X	X	X	LC			II	D		
<i>Sitta europaea</i>	Pica-soques blau	R		X		LC			II	D	NOU	1
<i>Oriolus oriolus</i>	Oriol	E	X	X	X	LC			II	D		
<i>Lanius senator</i>	Capsigrany	E	X	X	X	LC			II	D		
<i>Lanius meridionalis</i>	Botxí meridional	R	X	X	X	EN			II	C	DIS	1
<i>Garrulus glandarius</i>	Gaig	R	X	X	X	LC					AUG	1
<i>Pica pica</i>	Garsa	R	X	X	X	LC						
<i>Corvus monedula</i>	Gralla	R			X	LC				D	DIS	5
<i>Corvus corone</i>	Cornella negra	R	X	X	X	LC						
<i>Corvus corax</i>	Corb	R	X	X	X	LC					AUG	1
<i>Sturnus vulgaris</i>	Estornell vulgar	R	X	X	X	LC						
<i>Sturnus unicolor</i>	Estornell negre	R	X	X	X	LC					NOU	6
<i>Passer domesticus</i>	Pardal comú	R	X	X	X	NT						
<i>Passer montanus</i>	Pardal xarrec	R	X	X		LC						
<i>Petronia petronia</i>	Pardal roquer	R	X	X	X	LC			II	D	AUG	1
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Durbec	H	X	X	X	NT			II	C		
<i>Fringilla coelebs</i>	Pinsà comú	R	X	X	X	LC				D	DIS	1
<i>Fringilla montifringilla</i>	Pinsà mec	H	X		X				II	D		
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Pinsà borroner	H			X	EN			II	D		
<i>Serinus serinus</i>	Gafarró	R	X	X	X	NT				D		

<i>Carduelis spinus</i>	Lluer	H	X	X	X	VU				D		
<i>Carduelis chloris</i>	Verdum	R	X	X	X	VU				D		
<i>Carduelis carduelis</i>	Cadernera	R	X	X	X	VU				D		
<i>Carduelis cannabina</i>	Passerell comú	R	X	X	X	VU				D		
<i>Loxia curvirostra</i>	Trencapinyes	R				NT			II	D	AUG	1
<i>Emberiza calandra</i>	Cruixidell	R	X	X	X	LC						
<i>Emberiza cirius</i>	Gratapalles	R	X	X	X	LC			II	D		
<i>Emberiza hortulana</i>	Hortolà	E	X	X	X	LC			II	D	DIS	1
<i>Emberiza citrinella</i>	Verderola	H	X	X	X	LC			II	D		
<i>Emberiza cia</i>	Sit negre	R	X	X	X	NT			II	D	AUG	2
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Repicatalons	R	X			EN			II	B	NOU	1

F: Fenologia (R: resident; E: estival; H: hivernant; NR: no reproductor —aplicable a R i E—)

UICN: estatus d'amenaça a Catalunya segons la classificació internacional de l'UICN (CR= En perill crític; EN= en perill; VU=vulnerable; NT=proper a l'amenaça; LC=preocupació menor; DD=dades insuficients; NA=no aplicable i NE=no avaluada).

Legislació de protecció aplicable. UE: Inclusió a l'Annex I de la Directiva Comunitària 79/409/CEE. ES1: Inclusió a l'Annex IV de la Ley 42/2007. ES2: Inclusió a l'Annex II del RD 439/90. CAT: Categoria de protecció segons el Decret Legislatiu 2/2008.

VAR (variació temporal entre els atles de 1983 i de 2004 en el nombre de quadrícules on és citada l'espècie com a nidificant: **AUG:** augment; **DIS:** disminució; **NOU:** citat com nova espècie nidificant; **DES:** desaparegut com a nidificant).

NQ: nombre de quadrícules d'augment o de disminució en les que l'espècie és citada com a nidificant entre els atles de 1983 i de 2004.